

מדינת ישראל

משרד החינוך

א. סוג הבחינה: בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ד, 2014
מספר השאלון: 134,001107

תנ"ך

יחידת הלימוד הרביעית

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון – (26x2) – 52 נקודות
פרק שני – (16x3) – 48 נקודות
סה"כ – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (52 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 1-3 (לכל שאלה – 26 נקודות).

1. קרא בראשית, ל"ח, 14-30.

יד ותסר בגדי אלמנותה מעליה ותכס
 בעיניו ותתעלף ותשב בפתח עינים אשר על-דרך תמנתה
 טו כי דאתה כי-גדל שלה והוא לא-נתנה לו לאשה: ויראה
 טז יהודה ויחשבה לזונה כי כסתה פניה: ויט אליה אל-הדרך
 ויאמר הבה נא אבוא אליך כי לא ידע כי כלתו הוא ותאמר
 יז מה-תתן-לי כי תבוא אלי: ויאמר אנכי אשלח גדי-עזים
 יח מן-הצאן ותאמר אס-תתן ערבון עד שלחך: ויאמר מה
 הערבון אשר אתן-לך ותאמר חתמך ופתילך ומטבך אשר
 יט בידך ויתן-לה ויבא אליה ותהר לו: ותקם ותלך ותסר
 כ צעיפה מעליה ותלבש בגדי אלמנותה: וישלח יהודה את-
 גדי העזים ביד רעהו העדלמי לקחת הערבון מיד האשה
 כא ולא מצאה: וישאל את-אנשי מקמה לאמר איך הקדשה
 כב הוא בעינים על-הדרך ויאמרו לא-היתה בזה קדשה: וישב
 כג אל-יהודה ויאמר לא מצאתיה וגם אנשי המקום אמרו
 כד לא-היתה בזה קדשה: ויאמר יהודה תקח-לה פן נהיה
 כה לבז הנה שלחתי הגדי הזה ואתה לא מצאתה: ויהי וכמשלש
 כו חדשים ויגד ליהודה לאמר זנתה תמר בלתיך וגם הנה הרה
 כז לזנוגים ויאמר יהודה הוציאוה ותשרף: הוא מוצאת והיא
 כח שלחה אל-חמיה לאמר לאיש אשר-אלה לו אנכי הרה
 כט ותאמר הכר-נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה:
 לו ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני כי-על-כן לא-נתתיה לשלה
 לז בני ולא-יסף עוד לדעתה: ויהי בעת לדתה והנה תאומים
 לח בבטנה: ויהי בלדתה ויתן-יד ותקח המילדת ותקשר על-
 לט ידו שני לאמר זה יצא ראשונה: ויהי וכמשיב ידו והנה יצא
 ל אָחיו ותאמר מה-פרצת עליך פריץ ויקרא שמו פריץ: ואחר
 יצא אחיו אשר על-ידו השני ויקרא שמו זרח:

- א. (1)** הסבר על פי פשוטו של פסוק 25 בקטע שלפניך, מה הייתה המטרה של תמר כשלא גילתה ליהודה שהיא מעוברת ממנו.
קרא את פירוש רש"י שלפניך לפסוק 25:
לא רצתה להלבין פניו ולומר: ממך אני מעוברת; אלא 'לאיש אשר אלה לו' – אמרה: אם יודה, יודה מעצמו, ואם לאו, ישרפוני, ולא אלבין פניו. מכאן אמרו [חז"ל]: 'נוח לו לאדם שיפילוהו לכבשן האש, ואל ילבין פני חברו ברבים' (סוטה, י, ב).
על פי הפירוש שלפניך, מה הייתה המטרה של תמר?
(7 נקודות)
- (2)** על פי הפירוש של רש"י, תיאור דמותה של תמר מתאים להיגד "נוח לו לאדם שיפילוהו לכבשן האש, ואל ילבין פני חברו ברבים".
האם, לדעתך, הפירוש של רש"י עולה בקנה אחד עם דמותה של תמר בקטע שלפניך?
הסבר את דבריך, ובסס אותם על הכתוב. (8 נקודות)
- ב. קרא פסוקים 14-19 ופסוקים 24-26 בקטע שלפניך, וגם רות, ג', 7-14; ד', 13.**
- (1)** ציין את המטרה המשותפת של תמר ושל רות, והבדל אחד בדרך שבה השיגו אותה.
(5 נקודות)
- (2)** לדעתך, מי משתי הנשים נועזת יותר בדרך שבה פעלה להשיג את מבוקשה, רות או תמר?
הסבר את דבריך, ובסס אותם על הכתוב. (6 נקודות)

.2 קרא קהלת, י"א.

א שלח לחמך על-
 ב פני המים כי-ברב הימים תמצאנו: תן-חלק לשבעה וגם
 ג לשמונה כי לא תדע מה-יהיה רעה על-הארץ: אם-ימלאו
 ד העבים גשם על-הארץ וירקו ואס-יפול עין בדרום ואם
 ה בצפון מקום שיפול העין שם יהוא: שמר רוח לא יודע
 וראה בעבים לא יקצור: כאשר אינך יודע מה-דרך הרוח
 ז פעמים בבטן המלאה פנה לא תדע את-מעשה האלהים
 ח אשר יעשה את-הכל: בבקר זרע את-זרעך ולערב אל-
 ט תנח ירך כי אינך יודע אי זה יכשר הזה או-זה ואם-שניהם
 י כאחד טובים: ומתוק האור וטוב לעינים לראות את-
 כ השמש: כי אם-שנים הרבה יחיה האדם בכלם ישמח ויזכר
 ד את-ימי החשך כי-הרבה יהיו כל-שבא הבל: שמח בחור
 ה בילדותך וטיבך לבך בימי בחורותיך והלך בדרך לבך
 וּבמראי עיניך ודע כי על-כל-אלה יביאך האלהים במשפט:
 ו והסר פעם מלבך והעבר רעה מבשרך פי-הילדות והשחרות
 ז הבל:

ובמראה

א. קרא פסוקים 1-6 בקטע שלפניך.

(1) הסבר מהי השקפת העולם בפסוקים 5-6 בקטע שלפניך, וכיצד השקפה זו באה

לידי ביטוי באחת מעצותיו של קהלת בפסוקים 1-6. (8 נקודות)

(2) קרא גם **קהלת**, ב', 4-11.

קהלת מתאר בקטע זה עשייה רבה ופורייה. האם לדעתך מסקנתו בקטע **מקהלת**, ב'

עולה בקנה אחד עם פסוק 6 בקטע שלפניך? נמק, ובסס תשובתך על הכתובים.

(8 נקודות)

ב. ש' יפת במאמרה "חירות הרוח – משנת קהלת לדורות" קובעת:

דברי קהלת רצופים היגדים סותרים כמעט בכל נושא בעל חשיבות.

(1) בסס קביעה זו על פסוק 9 בקטע שלפניך. (5 נקודות)

(2) הצע הסבר אחד לסתירה בפסוק. (5 נקודות)

.3 קרא אסתר, ו', 11-4; ז', 1-9.

אסתר, ו', 11-4

ד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי בַחֲצֵר וְהֵמָּן בָּא לַחֲצֵר
 בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַחֲיִצוֹנָה לֵאמֹר לַמֶּלֶךְ לַתְּלוֹת אֶת־מֶרְדֳּכָי עַל־
 ה הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לוֹ: וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הִנֵּה הָמָן
 ו' עֹמֵד בַּחֲצֵר וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יָבֹא: וַיָּבֹא הָמָן וַיֹּאמֶר לוֹ
 הַמֶּלֶךְ מַה־לַּעֲשׂוֹת בְּאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ וַיֹּאמֶר
 ז הָמָן בְּלִבּוֹ לִמִּי יַחְפֵּץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יָקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי: וַיֹּאמֶר
 ח הָמָן אֶל־הַמֶּלֶךְ אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ: יָבִיאוּ לְבוּשׁ
 מַלְכוּת אֲשֶׁר לְבִשְׁבוּ הַמֶּלֶךְ וְסוּס אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו הַמֶּלֶךְ
 ט וְאֲשֶׁר נָתַן כְּתֹר מַלְכוּת בְּרֵאשׁוֹ: וְנָתַן הַלְּבוּשׁ וְהַסּוּס עַל־
 יד־אִישׁ מִשְׁרֵי הַמֶּלֶךְ הַפְּרִתָּמִים וְהַלְּבִשׁוּ אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר
 הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ וְהִרְכִּיבֵהוּ עַל־הַסּוּס בְּרִחוּב הָעֵיד וְקִרְאוּ
 י לְפָנָיו בְּכָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ: וַיֹּאמֶר
 הַמֶּלֶךְ לְהָמָן מֵהָר קַח אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ
 וַעֲשֶׂה־כֵּן לְמֶרְדֳּכָי הַיְּהוּדִי הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ אֶל־תִּפְּל
 יא דַּבָּר מְכַל אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ: וַיִּקַּח הָמָן אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס
 וַיִּלְבַּשׁ אֶת־מֶרְדֳּכָי וַיְרִכִּיבֵהוּ בְּרִחוּב הָעֵיד וַיִּקְרָא לְפָנָיו בְּכָה
 יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ:

וַיָּבֵא הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּזֶן לְשֵׁתוֹת
 ב עַס־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר גַּם בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי
 בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מִה־שְּׁאַלְתְּךָ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְתַנְתֵּן לָךְ וּמִה־
 ג בְּקִשְׁתְּךָ עַד־חֲצֵי הַמַּלְכוּת וְתַעֲשִׂי: וְתַעַן אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
 וְתֹאמֶר אֶס־מִצְּאֵתִי חַן בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ וְאֶס־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב
 ד תַּנְתֵּן־לִי נַפְשִׁי בְּשִׂאלָתִי וְעַמִּי בְּבִקְשָׁתִי: כִּי נִמְכַרְנוּ אֲנִי
 וְעַמִּי לְהַשְׁמִיד לְהַרְגוֹ וּלְאַבְּדוֹ וְלֹא־אֶבְדּוּ וְלֹא־יִשְׁפָּחוּת נִמְכַרְנוּ
 ה הַחַדְשֵׁתִי כִּי אֵין הַצָּר שׁוּה בְּנוֹק הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר
 הַמֶּלֶךְ אַחֲשׁוּדָשׁ וַיֹּאמֶר לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה מִי הוּא זֶה וְאֵי־זֶה
 ו הוּא אֲשֶׁר־מָלְאוּ לְבוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן: וְתֹאמֶר אֶסְתֵּר אִישׁ צַד וְאוֹיֵב
 ז הַמֶּזֶן הָרַע הַזֶּה וְהַמֶּזֶן נִבְעֵת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה: וְהַמֶּלֶךְ
 ח קָם בַּחֲמָתוֹ מִבְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל־גִּנַּת הַבַּיִת וְהַמֶּזֶן עָמַד לְבַקֵּשׁ
 עַל־נַפְשׁוֹ מֵאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה כִּי רָאָה כִּי־כָלְתָהּ אֵלָיו הָרַעָה
 ט מֵאֵת הַמֶּלֶךְ: וְהַמֶּלֶךְ שָׁב מִגִּנַּת הַבַּיִת אֶל־בַּיִת מִשְׁתֵּה
 הַיַּיִן וְהַמֶּזֶן נִפְלַע עַל־הַמֶּטֶה אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
 י הֲגַם לְכַבּוֹשׁ אֶת־הַמַּלְכָּה עַמִּי בְּבַיִת הַדְּבָר יֵצֵא מִפִּי הַמֶּלֶךְ
 יא וּפְנֵי הַמֶּזֶן חָפוּ: וַיֹּאמֶר חֲרַבּוּנָה אֶחָד מִן־הַסְּרִיסִים לִפְנֵי
 הַמֶּלֶךְ גַּם הִנֵּה־הָעַץ אֲשֶׁר־עָשָׂה הַמֶּזֶן לְמַרְדְּכַי אֲשֶׁר דִּבַּר־טוֹב
 עַל־הַמֶּלֶךְ עָמַד בְּבַיִת הַמֶּזֶן גְּבוּהַ חֲמִשִּׁים אַמָּה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
 תְּלַהּוּ עָלָיו:

- א. (1) לדעת א' ברלין, מגילת אסתר היא קומדיה. לדבריה, אחד המאפיינים של הקומדיה הוא היפוך המצבים.
 ציין שורש מנחה או ביטוי מנחה באסתר, ו', 4-11, והסבר כיצד מודגש בעזרתו היפוך המצבים. (11 נקודות)
- (2) מאפייני נוסף... הוא אי־ההבנה, מצב שבו שתי דמויות מפרשות אירוע אחד בדרכים שונות.
 (א' ברלין, "אסתר", מקרא לישראל)
 קרא אסתר, ז', 1-8 שלפניך.
 הבא מקטע זה דוגמה למצב המתפרש בעיני הדמויות בשתי דרכים שונות, והסבר אותה. (8 נקודות)
- ב. קרא אסתר, ז', 9 שלפניך.
 בפסוק זה מובאים דברי חרבונה למלך. האם, לדעתך, דבריו מאירים את דמותו כדמות חיובית או כדמות הראויה לגינוי? נמק את דברך, ובסס אותם על הכתוב. (7 נקודות)
- /המשך בעמוד 8/

פרק שני (48 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 4-8 (לכל שאלה – 16 נקודות).

4. קרא רות, ב', 1-9.

א וּלְנַעֲמִי מִיַּדַּע לְאִישׁהּ אִישׁ גְּבוּר חֵיל מִמְּשַׁפַּחַת מוֹדַע
 ב אֱלִימֶלֶךְ וְשָׁמוֹ בְּעֵזוֹ: וַתֹּאמֶר רֹת הַמּוֹאֲבִיָּה אֶל-נַעֲמִי אֲלֶיְכָה
 ג נָא הַשְׁדָּה וְאֶלְקָטָהּ בְּשִׂבְלִים אַחַר אִשְׁרָא אֲמַצְאֶחֶן בְּעֵינָיו
 ד וַתֹּאמֶר לָהּ לְכִי בְּתִי: וְתִלָּךְ וְתִבּוֹא וְתִלְקָט בַּשְּׂדֵה אַחֲרֵי
 ה הַקּוֹצְרִים וַיִּקֶּר מִקֶּרֶה חֲלֻקַּת הַשְּׂדֵה לְבַעֲזוֹ אִשְׁרָא מִמְּשַׁפַּחַת
 ו אֱלִימֶלֶךְ: וְהִנְהִיבְעֵזוּ בָּא מִבֵּית לֶחֶם וַיֹּאמֶר לְקוֹצְרִים הֲתִי
 ז עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרְכֶךָ הֲתִי: וַיֹּאמֶר בְּעֵזוֹ לְנַעֲרוֹ הִנְצַב
 ח עַל-הַקּוֹצְרִים לְמִי הִנְעִדָה הַזֹּאת: וַיַּעַן הַנַּעַר הִנְצַב עַל-
 ט הַקּוֹצְרִים וַיֹּאמֶר נַעֲרָה מוֹאֲבִיָּה הִיא הַשְּׂבֵבָה עִסְנַעֲמִי מִשְׁדֵּי
 י מוֹאֵב: וַתֹּאמֶר אֶלְקָטָהּ נָא וְאֶסְפַּתִּי בְּעַמְרִים אַחֲרֵי הַקּוֹצְרִים
 יא וְתִבּוֹא וְתַעֲמֹד מֵאֲזוּ הַבִּקֹּר וְעַד-עֶתָה זֶה שְׂבֵתָה הַבֵּית
 יב מְעֻט: וַיֹּאמֶר בְּעֵזוֹ אֶל-רֹת הֲלֹא שָׁמַעַתְּ בְּתִי אֶל-תִּלְכִּי
 יג לְלָקֵט בַּשְּׂדֵה אַחֲרַי וְגַם לֹא תַעֲבֹדִי מִזֶּה וְכֹה תִדְבָּקִין עִם
 יד נַעֲרָתִי: עֵינֶיךָ בַּשְּׂדֵה אִשְׁרָא-יִקְצְרוּן וְהִלְכַתְּ אַחֲרֵיהֶן הֲלֹא
 טו צוּרְתִי אֶת-הַנַּעֲרִים לְבִלְתִּי נִגְעֶךָ וְצִמַּת וְהִלְכַתְּ אֶל-הַכְּלִים
 טז וְשָׁתִית מֵאִשְׁרָא יִשְׁאֲבוּן הַנַּעֲרִים:

א. (1) קרא גם ויקרא, י"ט, 9-10.

(2) הסבר כיצד החוק בויקרא, י"ט בא לידי ביטוי בקטע שלפניך. (2 נקודות)

(2) בעז לא רק נוהג ברות ברוח החוק, אלא הוא עושה בשבילה אף יותר.

ציין שתי דרכים שבהן בעז דואג לרות יותר מן האמור בחוק. (4 נקודות)

ב. יש הטוענים כי ברות, ב', האל מתערב בנעשה התערבות עקיפה.

(1) מהו הביטוי בפסוק 3 המרמז על ההתערבות העקיפה של ה' בקטע שלפניך? הסבר.

(5 נקודות)

(2) קרא רות, ד', 17-22.

הסבר למה הובילה ההתערבות העקיפה של ה'. (5 נקודות)

5. קרא שיר השירים, ג', 1-5; 7-11.

שיר השירים, ג', 1-5

א על-
 מְשַׁכְּבֵי בַּלַּיְלוֹת בְּקִשְׁתִּי אֵת שְׂאֵהְבָה נַפְשִׁי בְּקִשְׁתּוֹ וְלֹא
 ב מְצֹאֲתָיו: אֶקְוֶה נָא וְאֶסֹבְבָה בְּעִיר בְּשׁוּקִים וּבְרַחֲבוֹת
 ג אֲבַקֶּשֶׁה אֵת שְׂאֵהְבָה נַפְשִׁי בְּקִשְׁתּוֹ וְלֹא מְצֹאֲתָיו: מְצֹאוֹנֵי
 ד הַשְּׂמֹרִים הַסְּבָבִים בְּעִיר אֵת שְׂאֵהְבָה נַפְשִׁי רְאִיתֶם: כְּמַעֲטַ
 שְׂעִבְרָתִי מֵהֶם עַד שֶׁמְצֹאֲתִי אֵת שְׂאֵהְבָה נַפְשִׁי אֲחֻזְתּוֹ
 וְלֹא אֲרַפְּנוּ עַד־שֶׁהֵבִיאוּתּוֹ אֶל־בֵּית אִמִּי וְאֶל־חֲדָר
 ה הַחוּרָתִי: הַשְּׂבַעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצִבְאוֹת אוֹ
 בְּאֵילוֹת הַשָּׂדֶה אֶסְתַּעֲרוּ וְאֶסְתַּעֲרוּ אֶת־הָאֵהָבָה
 עַד שֶׁתַּחֲפֹץ:

שיר השירים, ג', 11-7

ז הִנֵּה מִטְתּוֹ שֶׁל־שְׁלֹמֹה שְׁשִׁים גְּבָרִים סָבִיב לָהּ מִגְּבֻרֵי
 ח יִשְׂרָאֵל: כָּל־סָבִיב אֲחֻזֵי חֶרֶב מִלְּמַדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חָרְבוּ עַל־
 ט יָרְכוּ מִפְתַּח בַּלַּיְלוֹת: אֶפְרָיִם עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ
 י שְׁלֹמֹה מִעֲצֵי הַלְּבָנוֹן: עֲמוּדָיו עָשָׂה כֶּסֶף רִפְיֵדָתוֹ זָהָב
 יא מְרַקְבּוֹ אֲרָגְמָן תּוֹכוֹ רִצּוֹף אֲדָמָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלַם: צְאִינָה ו
 וְרֵאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּעֵטְרָה שְׂעֵטְרָה־לוֹ אִמּוֹ
 בְּיוֹם חַתֻּנָּתוֹ וּבְיוֹם שְׂמֵחַת לִבּוֹ:

א. בפסוקים 1-5 מתוארת הנערה, ובפסוקים 7-11 מתואר שלמה.

בין הדמות של הנערה ובין הדמות של שלמה יש ניגוד.

ציין מהו הניגוד. קבא מן הכתובים שתי דוגמאות לניגוד זה, והסבר אותן. (8 נקודות)

ב. קרא פסוקים 7-11 שלפניך.

על פי המסורת, המלך שלמה הוא שחיבר את מגילת שיר השירים.

הבא מן הפסוקים 7-11 שלפניך ראייה התומכת בדעה זו וראייה הסותרת דעה זו, והסבר

כל אחת מהן. (8 נקודות)

6. קרא רות, ג'.

א ותאמר לה נעמי חמותה
 ב בתי הלא אבקש־לך מנוח אשר ייטב־לך: ועתה הלא בעו
 מדעתנו אשר היית את־נערותינו הנה־הוא זרה את־גֵרְךָ
 ג השְׁעָרִים הלילה: ורחצת וסכת ושמת שמלתך עליך
 ויךדתי הגֵרְךָ אל־תודעי לאיש עד פלתו לאכל ולשתות:
 ד ויהי בשכבו וידעת את־המקום אשר ישכב־שם ובאת
 וּגְלִית מרגלתיו ושכבתי והוא יגיד לך את אשר תעשין:
 ה ותאמר אליה כל אשר־תאמרי אעשה: ותרד הגֵרְךָ ותעש
 ו ככל אשר־צויתה חמותה: ויאכל בעו וישת וייטב לבו ויבא
 לשכב בקצה הערמה ותבא בלט ותגל מרגלתיו ותשכב:
 ח ויהי בחצי הלילה ויחרד האיש וילפת והנה אשה שכבת
 ט מרגלתיו: ויאמר מי־את ותאמר אנכי רות אמתך ופרשת
 י כנפך על־אמתך כי גאל אתה: ויאמר ברוכה את לַיהוָה
 בתי היטבת חסדך האחרון מן־הראשון לבלתי־לכת אחרי
 יא הבחורים אס־דל ואס־עשיר: ועתה בתי אל־תיראי כל
 אשר־תאמרי אעשה־לך כי יודע כל־שער עמי כי אשת
 יב חיל את: ועתה כי אמנם כי אם גאל אנכי וגם יש גאל
 יג קרוב ממני: ליני הלילה והיה בפקר אס־גאלך טוב וגאל
 יד ואס־לא יחפץ לגאלך וגאלתיך אנכי חֵיה־הֵי שְׁכָבִי עִד־
 טו הפקר: ותשכב מרגלותיו עד־הפקר ותקם בטרם יכיר איש
 טז את־דעהו ויאמר אל־יודע כי־באה האשה הגֵרְךָ: ויאמר
 זבי המטפחת אשר־עליך ואחזי־בה ותאחו בה וימד שש־
 ח שְׁעָרִים וישת עליה ויבא העיר: ותבוא אל־חמותה ותאמר
 ט ומי־את בתי ותגד־לה את כל־אשר עשה־לה האיש: ותאמר
 י שש־השְׁעָרִים האלה נתן לי כי אמר אל־תבואי ריקם
 יא אל־חמותך: ותאמר שבי בתי עד אשר תדעין איך יפל
 יב דבר כי לא ישקט האיש כי אס־בלה הדבר היום:

שמלתך
 ויךדתי
 ושכבת
 אלי
 בטרם
 אלי

- א.** בפסוקים 1-4 מפורטות הנחיותיה המפורשות של נעמי לרות כלתה לקראת הפגישה עם בעז, אולם בפגישה עצמה (פסוקים 5-9) רות יוזמת יותר ממה שהציעה נעמי.
- (1) ציין את השוני בין ההוראות של נעמי למעשים של רות. (4 נקודות)
- (2) קרא את דברי רות לבעז בפסוק 9 בקטע שלפניך, ואת דברי בעז ברות, ב', 12. הסבר כיצד דברי רות לבעז בקטע שלפניך נותנים פירוש מעשי לדברי בעז ברות, ב', 12. (4 נקודות)
- ב.** קרא פסוק 18 בקטע שלפניך ורות, ב', 23.
- בשני הפסוקים האלה מתואר השינוי במצבן של רות ונעמי בעזרת השורשים י-ש-ב וְ כ-ל-ה. הסבר כיצד השימוש באותם הפעלים בשני פסוקים אלה תורם להבנת השינוי הטובה במצבן של נעמי ורות בפסוק 18 בקטע שלפניך. (8 נקודות)

7. קרא אסתר, ה'.

א ויהי ביום השלישי ותלבש
 אסתר מלכות ותעמוד בחצר בית-המלך הפנימית נכח
 בית המלך והמלך יושב על-כסא מלכותו בבית המלכות
 ב נכח פתח הבית: ויהי כראות המלך את-אסתר המלכה
 עמדת בחצר נשאה חן בעיניו ויושט המלך לאסתר את-
 שרביט הזהב אשר בידו ותקרב אסתר ותגע בראש
 ג השרביט: ויאמר לה המלך מה-לך אסתר המלכה ומה-
 ד בקשתך עד-חצי המלכות וינתן לך: ותאמר אסתר אס-
 על-המלך טוב יבוא המלך והמן היום אל-המשתה אשר-
 ה עשיתי לו: ויאמר המלך מהרו את-המן לעשות את-דבר
 אסתר ויבא המלך והמן אל-המשתה אשר-עשתה אסתר:
 ויאמר המלך לאסתר במשתה הזו מה-שאלתך וינתן לך
 ז ומה-בקשתך עד-חצי המלכות ותעש: ותען אסתר ותאמר
 ח שאלתי ובקשתי: אס-מצאתי חן בעיני המלך ואס-על-
 המלך טוב לתת את-שאלתי ולעשות את-בקשתי יבוא
 המלך והמן אל-המשתה אשר אעשה להם ומחר אעשה
 ט כדבר המלך: ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב וכראות
 המן את-מרדכי בשער המלך ולא-קם ולא-זע ממנו וימלא
 י המן על-מרדכי חמה: ויתאפק המן ויבוא אל-ביתו וישלח
 יא ויבא את-אהביו ואת-זרש אשתו: ויספר להם המן את-
 כבוד עשרו ורב בניו ואת כל-אשר גדלו המלך ואת אשר
 יב נשאו על-השרים ועבדי המלך: ויאמר המן אף לא-הביאה
 אסתר המלכה עם-המלך אל-המשתה אשר-עשתה כי
 יג אס-אותי וגם-למחר אני קרוא לה עם-המלך: וכל-זה איננו
 שוה לי בכל-עת אשר אני ראה את-מרדכי היהודי יושב
 יד בשער המלך: ותאמר לו זרש אשתו וכל-אהביו יעשו-עין
 גבה חמשים אמה ובבקר ו אמד למלך ויתלו את-מרדכי
 עליו ויבא עם-המלך אל-המשתה שמח וייטב הדבר לפני
 המן ויעש העץ:

- א.** (1) בקטע זה אסתר היא הדמות היוזמת והמובילה את השתלשלות העניינים. בסס קביעה זו על שתי דוגמאות, והסבר אותן. (4 נקודות)
- (2) קרא פסוק 4 בקטע ואת פירוש רש"י לפסוק זה שלפניך: מה ראתה אסתר שזימנה את המן? כדי לקנאו במלך ובשרים. על פי פירוש זה, מה הייתה הכוונה של אסתר כשהזמינה את המן למשתה? מצא ביסוס לפירוש זה בפסוק 5 ובפסוקים 11-12 בקטע שלפניך. (4 נקודות)
- ב.** קרא פסוקים 5-14 בקטע שלפניך ואת דברי דייויס המצוטטים אצל א' ברלין: דמויות טיפוסיות... אינן מודעות למגבלותיהן. הן פועלות ומגיבות כמתוך עיוורון, נדחפות על ידי נוקשותן. אף שטיפוס כזה עשוי בהחלט לברך את עצמו על מזלו הטוב או על פיקחותו, הוא חסר מודעות עצמית. הסבר כיצד דברים אלה באים לידי ביטוי בהתנהגותו של המן בפסוקים 5-14 בקטע שלפניך. (8 נקודות)

וּבְכַלּוֹת ^א
 אֱלֹהִים נִגְשׂוּ אֱלֹהֵי הַשָּׁרִים לֵאמֹר לֹא־נִבְדְּלוּ הָעַם וְיִשְׂרָאֵל
 וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם מֵעַמֵּי הָאָרְצוֹת כִּתְּעַבְתִּיהֶם לִכְנַעֲנֵי הַחֹתִי
 ב הַפְּרָזִי הַיְבוּסִי הָעַמֹּנִי הַמִּצְרִי הַמִּצְרִי וְהָאֱמֹנִי: כִּי־נִשְׁאָו
 מִבְּנֵי־הֶם לָהֶם וּלְבָנֵיהֶם וְהִתְעַרְבוּ זָרַע הַקֹּדֶשׁ בְּעַמֵּי הָאָרְצוֹת
 ג וַיַּךְ הַשָּׁרִים וְהַסֹּגְנִים הִיתָה בַּמַּעַל הַזֶּה רְאוּשׁוֹנָה: וּכְשָׁמְעֵי
 אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה קָרַעְתִּי אֶת־בְּגָדֵי וּמַעֲלִי וְאִמְדַּטָּה מִשְׁעַר
 ד רֹאשִׁי וּזְקָנִי וְאִשְׁבָּה מִשׁוּמִם: וְאֵלֵי יֹאסְפוּ כָל חָרָד בְּדַבְרֵי
 אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל עַל מַעַל הַגּוֹלָה וְאֲנִי יוֹשֵׁב מִשׁוּמִם עַד לְמִנְחַת
 ה הָעָרֵב: וּבְמִנְחַת הָעָרֵב קָמֹתִי מִתְּעַנִּיתִי וּבִקְרָעֵי בְּגָדֵי וּמַעֲלִי
 וְאִכְרַעָה עַל־בְּרָפִי וְאִפְרָשָׁה כַּפֵּי אֶל־הַיְיָ אֱלֹהֵי: וְאָמְרָה
 וּ ^ו אֱלֹהֵי בְּשֵׁתִי וְנִכְלַמְתִּי לְהַרִים אֱלֹהֵי פָנַי אֲלֵיךְ כִּי עֲוֹנֵתִינוּ
 ז רָבוּ לְמַעַלָּה רֹאשׁ וְאִשְׁמַתְנוּ גְדֻלָּה עַד לְשָׁמַיִם: מִיָּמֵי
 אֲבֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּאִשְׁמָה גְדֻלָּה עַד הַיּוֹם הַזֶּה וּבְעֲוֹנֵתֵינוּ נִתְּנוּ
 ח אֲנַחְנוּ מַלְכֵינוּ כְּהֵינּוּ בְיַד מַלְכֵי הָאָרְצוֹת בַּחֲרָב בְּשָׁבִי
 וּבְבֹהָה וּבְבִשְׁת פָּנִים כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וְעַתָּה כַּמַּעֲט־רָגַע הִיתָה
 ט תַּחֲפָה מֵאֵת הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ לְהִשְׁאִיר לָנוּ פְּלִיטָה וְלִתְת־לָנוּ
 י תֵּד בְּמִקּוֹם קֹדֶשׁוֹ לְהֵאִיר עֵינֵינוּ אֱלֹהֵינוּ וּלְתַתְּנוּ מַחִיָּה
 יא מַעֲט בְּעַבְדֹתֵנוּ: כִּי־עַבְדִּים אֲנַחְנוּ וּבְעַבְדֹתֵנוּ לֹא עֲזָבָנוּ
 יב אֱלֹהֵינוּ וַיִּט־עֲלֵינוּ חֶסֶד לִפְנֵי מַלְכֵי פָּדָם לְתַת־לָנוּ מַחִיָּה
 יג לְדוֹמָם אֶת־בֵּית אֱלֹהֵינוּ וְלִהְעַמִּיד אֶת־חַרְבֹּתֵינוּ וּלְתַת־לָנוּ
 יד גֹּדֶר בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלַם: וְעַתָּה מִה־נֹּאמֵר אֱלֹהֵינוּ אַחֲרֵי־
 טו זֹאת כִּי עֲזָבָנוּ מִצֹּתֶיךָ: אֲשֶׁר צִוִּית בְּיַד עַבְדֶּיךָ הַנְּבִיאִים
 יז לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים לְרִשְׁתָּהּ אָרֶץ נֶדֶה הִיא
 יח בְּנִדַת עַמֵּי הָאָרְצוֹת בְּתוֹעַבְתִּיהֶם אֲשֶׁר מְלֹאוּהָ מִפֶּה אֶל־
 יט פֶּה בְּטִמְאַתֶּם: וְעַתָּה בְּנוֹתֵיכֶם אֶל־תִּתְּנוּ לְבָנֵיהֶם וּבְנֵיהֶם
 כ אֶל־תִּשְׂאוּ לְבָנֵיכֶם וְלֹא־תִדְרָשׁוּ שְׁלָמָם וְטוֹבַתֶּם עַד־עוֹלָם
 כא לְמַעַן תַּחֲזִקוּ וְאִכְלַתֶּם אֶת־טוֹב הָאָרֶץ וְהוֹרִשְׁתֶּם לְבָנֵיכֶם

יג עד-עולם: ואחריו כל-הבא עלינו במעשינו הרעים ובאשמתנו
הגדלה כי ואתה אלהינו חשבת למטה מעונינו ונתתה לנו
יד פליטה בזאת: הנשוב להפך מצוהיך ולהתחיל בעמי
התעבות האלה הלא תאנף-בנו עד-פלה לאין שארית
טו ופליטה: הִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל צְדִיק אֶתָּה כִּי-
נשארנו פליטה כהיום הזה הננו לפניך באשמתנו כי אין
לעמוד לפניך על-זאת:

א. (1) בקטע שלפניך מתוארת מציאות חברתית שעזרא התנגד לה.

מהי מציאות זו? בסס את דבריך על הכתוב. (5 נקודות)

(2) קרא גם רות, ד' 9-11.

בקטע זה מרות מוצגת גישה הפוכה לגישתו של עזרא בנוגע למציאות חברתית זו
שצינת בסעיף (1).

הסבר קביעה זו, ובסס את דבריך על הכתוב. (5 נקודות)

ב. (1) בפסוק 1 "עמי הארצות" מזוהים, בין השאר, עם הכנעני, החתי, הפריזי, היבوسی והאמורי.

מהו הקושי בזיהוי זה בנוגע לתקופה שבה פעל עזרא? (3 נקודות)

(2) קרא פסוקים 10-12 בקטע שלפניך.

על פי פסוקים אלה, מה הייתה עשויה להיות מטרת הזיהוי של עמי הארצות עם

העמים הכנעני, החתי, הפריזי, היבوسی והאמורי שהוזכרו בפסוק 1? הסבר.

(3 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך